

FRANTZIAKO LEGEBILTZARRERAKO HAUTESKUNDEAK

Inoiz baino gehiago, eskuin muturra boterera eraman dezaketen bozak

Eskuin muturreko RN izan zen Europako bozen gauean Emmanuel Macron presidenteak harturiko erabakiarekin poztu zen alderdi bakarra. Frantziako Legebiltzarra desegin eta hauteskunde berrietara deitu izanak kezka eragin zuen eskuinean zein ezkerrean. Europako bozetan garaile eta indarturik ateratako RNri Frantziako Legebiltzarra ere bideratzeko arriskua handia delako. Hala beharrez, kanpaina laburra baina intentsoa eramaten dabilta alderdi guztiak. Igande honetan izanen dute lehen itzulia.

JENOFA BERTHOKOIRIGOIN

Laburra ukan dute kanpainarako tarteak. Ekainaren 9ko Europako hauteskundeak emaitzak jakin bezain laster desegin zuen Frantziako Legebiltzarra Emmanuel Macron presidenteak, hilabeteko azken iganderako jarrita bozen lehen hitzordua –bigarrena, uztailaren 7an izanen da–. Aste bakar bat izan dute hautagaien hautatzeko, eta beste bi aste programa adosteko eta hautesleengana heltzeko. Estrategia elektoral ustez eraginkorrena hautaturik, buru-belarri sartuak dira kanpaina: ezkerreko alderdiek batasuna lehenetsi eta Fronte Popularra osatu dute; eskuin muturreko RN Bata-sun Nazionala alderdiak europarretan lorturiko emaitza onen gainean surfeatuz heldu nahi du garaipenera, lehen itzulitik aliantza batzuk lortuz gainera; eta erdian, Macron dabil ezkerrek

edo eskuin muturrak ekarriko luketen gobernu ezegonkorraren eta gobernagaitzaren mamua inarrostean, betiere eskuinago dituen hautesleei begi-kleinu xarmagarriak eginda. Bere gobernu politikaren aurkako haizea etenik gabe gogortuz doan honetan, badakielako irabazteko botoak –edo hobeki erranda, ez galtzekoak– eskuinaldean dituela.

Azken inkesten arabera, eskuin muturreko RN aterako litzateke garaile botoen %36arekin, ezkerreko Fronte Popularra bigarren –%27 inguru jasoz– eta Macronen Renaissance hirugarren litzateke, 2022an baino emaitza txarragoa eginez –%18 inguru–.

Legebiltzarrerako 2022ko hauteskundeetan horrela banatu ziren aulkiak: 245 Macronen alderdiarentzat –106 aulki gutiagorekin, 2017ko gehiengoak galdu zuen–; NUPES ezkerreko bata-

sunak 137; RNk 89 –sekulako saltoa eginez, 2017an zortzi zituelako–; eskuinak 61 aulki eta horrez gain, beste hamabost ezkertiar, bederatzi eskuindar, hiru zentrista eta bestelako tendentziako hemezortzi. 288 aulki behar dira gehiengo osoa lortzeko eta Macroni begira dagoen aurkakotasuna ikusirik, ia ezinezkoa bihurtzen zaio. Zergatik deitu zuen, beraz, bozetara? Indarra galdurik duen eskuina eta zatiketek jandako ezkerrearen testuinguruan, eskuin muturraren parean kausituz garaile atera eta gehiengo osoa berreskuratzeko parioa egin zuela diote batzuek. "Suarekin jolastu" izana salatu zuten anitzek, eskuin muturra boterean jartzeko arrisku handia delako. Kalkulu txarra zuen gainera: batasuna gauzatu du ezkerrek eta eskuineko Errepublikanoak-eko zati bat RNri juntatu zaio. Funtsean, analisi batzuek

Eskuin muturreko RN alderdia kokatzen dute garaile inkesta guziek.

diote hori zuela gogoan: RN garaipenera eramatea, erakusteko eskuin muturrak ez dakiela gobernatzen, eta hori 2027ko presidentzialetarako Renaissance berri indarrean kokatzeko gisan.

MACRON, "BI MUTURREN" AURKA

Gehiengoa ezinbestekoa duela errepikatuz, *Macron konpatibleak* diren ezkerreko zein eskuineko hautesleei dei egiten die: "Soziodemokratik, erradikalak, ekologistak, demokrata kristauak, gaullistak", hots, "muturrekoen sukarran kausitzen ez diren guziak". Baina, 2017an bereganatu zituen bozkatzaile anitz galdu ditu, eta ezkerretik zein eskuinetik, jende andanak luke gobernutik bota nahi.

Berearen alde mintzatu beharrean, nahiago du aurkarien kontra mintzatu. Ezkerra "ezker muturtzat" dauka, "Frantzia Intsumisioa-ko muturrekoen" frontetzat, eta izua zabaltzen dabil: "Desadostasunean direnen eta adostasunik lortu ezinean ariko direnen" arteko "aliantza lotsagarria" da, "antisemitismoa", "komunitarismoa", "utzikeria", "antiparlamentarismoa" eta ekonomikoki zulora daramana. Ezkerra eskuin muturraren hein berean jartzea da gobernuaren postura: "Hauteskundeak muturrekoek irabaztea katastrofea litzateke frantsesen bizientzat", Gabriel Attal Lehen ministroaren hitzetan. Eskuin muturreko Vincent Bolloré miliar-

dunaren esku diren *mainstream* komunikabide handiek lan handia egin dute horren alde: Jean-Luc Mélenchon-en mamua sortu eta elikatu dute, antisemitismoa eta kaosa eskuin muturrean baino gehiago ezkerrean kokatuta.

Jakina da kanpainako adierazpen guziak direla neurtuak. Horregatik erran daiteke bozkatzaile eskuindarrei mintzo zaiela Macron: eskuin muturraren termino ospetsua bereganatu eta ezkerrearen programa "erabat immigrazionistatzat" jo du. Trans pertsonen estatu zibila Herriko Etxean libreki eta kitorik egiteko ezkerreko proposamena "zentsugabetzat" jo du, berea ez den "jendarte-proiektu" hori kritikatu. Ezkerreko batzuen kexua piztu badu ere, komunikabideetan lekua okupatzeko eta eskuinaren gaitz hartzeko balio izan dio eta kalkuluetan irabazle ateratu da.

Kontua da Fronte Popularrari zartakoak eman eta RNri hitz goxoak lutzatuta, ahuldu besterik ez duela egiten boterean gelditzeko behar duen boto baliagarriaren 'joker'-a -eskuin muturrari bidea mozteko parekoaren alde bozkatzea, gustuko ukan ala ez-. Bi itzulitara doazen bozketak direlako: ekainaren 30ean inskribituen %12,5 baino gehiago lortuko duenak ukanen du uztailearen 7rako txartela -buruz burukoak izaten dira nagusiki, hirugarren bat izanez gero, negoziazioetan akordio bat lortu eta sostengua erakusten

diolako bietariko bati-. RNren politika kritikatuzen dabil, baina hitz leunagoz: "RNren proiektuak ez dio zuen segurtasun ezari erantzunik ekarriko. Soilik

Koop
mitxelena
MEKANIZATUAK

Neurri handiko piezen
mekanizazioan espezialistak

Eziago industrialdea 21. HERNANI

943 55 25 12 - 16

info@talleresmitxelena.eus

www.talleresmitxelena.eus

diote "egoera ez doa ongi" eta ez dute mirakuiluzko erantzunik", zioen Macronen ekainaren 12ko prentsurrekoan. RNren bozkatzaileri mintzo zaie, "herritarren haserrea entzun ez izanaren" autokritika eginez eta entzun nahi dutena adieraziz: "Sistema politikoa babestea ez da inoiz izan nire gauza".

Bigarren itzulirako zer nolako panorama izanen da? Macronen Renaissance alderdiaren eta ezkerren arteko lehian zertara deituko du RNk? Fronte Popularra eta RNren artean, eskuin muturrari bidea mozteko deia luzatuko al du Macronen, "balore errepublikarren alde egiteko" deia zabalduz –hori eskatuko luke Renaissance eta RN arteko buruz burukoentzat–? Renaissance eta eskuin muturraren artekoetan nor arterako da garaile? Zein izanen da Errepublikarrak-en postura? Galdera andana daude dilindan eta lehen itzuliaren bezperan ezer ez da argi.

FRONTE POPULARRA, ITXAROPENA BATASUNEAN

Eskuin muturrari bidea mozteko eta Macronen politika neoliberal eta antisozialaren parean harresia muntatzeko batasunaren parioa egin dute Alderdi Sozialistak, Frantzia Intsumisoak, Alderdi Komunistak eta Europa Ekologia alderdi ekologistak. Ipar Euskal Herrian, EH Bai koalizio aberzalea ere da Fronte Popularrean. 1936ko Legebiltzarrerako hauteskundeentzako ezkerreko alderdiek Fronte Popularra osatu zuten "faxismoaren arriskuari" aurre egiteko. 2024an lanjer beragatik dute batasuna lehenetsi. Desadostasunen gaineratik pasaz, programa zehatz bat adostu dute, gobernantzako lehen ehun egunetarako neurriak finkatuz. Benetako norabide aldaketa proposatzen dute, ekainaren 14ko prentsurrekoan erran bezala, "bizitzak aldatzera" doazelako, "beldurra esperantzaz eta siderazioa eraikuntzaz ordezkatzeko". "Norabide aldaketa" da Michael Zemmour ekonomialari eta unibertsitariaren hitzetan, eta dienez horrela laburbildu daiteke ezkerren programa: erreforma antisozialen gelditzea, eros ahalmenaren emendioa, ondareen gaineko aberastasuna berreskuratzea, eta horrela ekonomia hobetzea. Ekonomikoki orekatua ez den programa dela dioten kritikei aurre egin nahian, 200 ekonomialari baino gehiagoren babesa plazaratu dute, tartean delarik 2019ko Ekonomiako Nobel saridun Esther Duflo.

Eskuin muturraren alde egindako herritar prekarioen konbentzitzea da

Komunikabide handiek Mélenchon-en mamua sortu dute, antisemitismoa eta kaosa eskuin muturrean baino gehiago ezkerrean kokatuta

ezkerren erronka nagusien artean. Horregatik, dabilta langileria auzoetan, langabezia handiko eskualdeetan zein *banlieue* auzo popularretan kanpaina bideratzen ari.

Ezkerreko blokearen alde egiteko deiak biderkatu dira hiru asteetan zehar: kirolari ospetsuak, giza eskubideen alde zein ekologismoaren alorrean dabiltzak elkarteak, erakunde feministak, beste-lako ekonomia eredu baten alde dabilen Attac elkarteak, kultur arloko eragileak, karrakara ateratako milaka eta milaka herritarrak... Baina maleruski, etxe gehienetara heltzen diren *mainstream* komunikabideak ez dira irakurketa horien bozgorailu.

ESKUIN MUTURRA, ZUNDAKETA ARABERA, LEHEN INDARRA

Europar hauteskundeetako garaipena festatzen ari zirela, bozkarioa bikoiztu ziren RNko militantei Macronen adierazpenak: Legebiltzarra beraien esku irudikatzeko une kolektiboa bizi zuten. Kanpainako azken egunetan garela, gobernatu ahal izateko gehiengo osoa "ezinbestekotzat" dutela errepikatzen dabilta. Hots, 89 diputatu izatetik 288ra pasa nahi du eskuin muturrak. Urrats potoloa, baina inkesta batzuen arabera lorgarria: 250-300 diputatu bideratzen dizkie Odoxa inkesta etxearen ekainaren 21eko zundaketak. Dena dela, aulki gehiago lortuko dituztela aurreikusitako dezakegu. Batetik, Errepublikanoak alderdiko buru Eric Ciottiren aldekoekin aliatuz aurkezten delako 62 hautesbarrutietan; bestetik, Reconquète alderdi faxistaren karta utzi eta RNa sostengatzen delako Marion Marechal ere; eta azkenik, krisi ekonomiko eta sozialaren testuinguruan RNaren diskurtsoak hautesle berri batzuk xarmatuko dituelako –europar hauteskundeetan gertatu

bezala–. Alderdiak asteburuan zabaldu du argumentu berri bat, gainera: RNtik kanpo diren batzuk izanen lituzkete gobernuan, eta "ezkerreko patriotei" ere dei egin diete.

Marine Le Penen eta Jordan Bardellaren argazkiak jarri dituzte hautesbarrutietako hautagaien afixetan, hain zuzen, horrek eragin lezakeelako: RNren lekuan lekuko hautagaiak usu ez dira ezagunak eta nahiago dute aurpegi ezagunen karta erabili. Programari dagokionez, betikoa: immigrazioaren aurkako eta segurtasunaren aldeko neurri zorrotzak, eta noski, herritarren gaizki izateaz eta etsipenaz baliatzen direnez, erosmen ahalmenean eraginen luketen hainbat promesa (elektrizitate fakturak gutitzea, balio erantsiaren gaineko zergaren ttipitzea eta beste).

ERREPUBLIKANOAK: MACRON ETA RN-AREN ARTEAN, TIRABIRAN

Disoluzioa aitzin 61 diputatu zituen Errepublikanoak alderdiak eta oraindik ere aulki batzuk galduko dituela aurreikusuten da. Errepublikarrak gabeko bigarren itzulia duten hautesbarrutietan bozkatzaileri eskuindar horiek eginen dutenak pisua ukanen du: eskuin muturrea joanen dira? Eskuin muturraren aurka eginen dute Renaissance ala Fronte Popularra bozkatzuz? Egiari zor, bigarren aukera hori irudikatzea geroz eta nekezagoa du. Abstentzioa edo boto zuria zenbatekoa ukanen dute?

Dena dela, alderdiaren presidentea RNri juntatu zaio –alderdiaren kexua eraginez– eta Europako hauteskundeetarako zerrendaburu izandako François-Xavier Bellamyk ere jakitera eman du ezkerren eta eskuin muturraren arteko bigarren itzulia izanez gero eskuin muturrarentzat eginen lukeela. Boto pertsonal gisa egin dituzte adierazpenak eta ez da –oraingoz– alderdiaren boto konsigna, baina eragina duela ezin uka.

EZJAKINTASUNA, BOZKETEN BEZPERA ARTE

Guziek dituzte abstentzionistak helburu. Kasik bi hautesletarik bat etxean gelditu zen ekainaren 9ko europar hauteskundeetan. Argi da hor izan daitekeela bata zein bestearen garaipenaren giltzetariko. Bozketarako hamar egun eskas zirela, prokurazio bidezko bozketek milioi bateko langa gaintuta zuten –2022an baino sei aldiz gehiago dira–. Baliteke beraz parte-hartzea ohikoa baino altuagoa izatea. ●